

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ, КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВА
Кафедра української літератури, компаративістики і грінченкознавства
Кафедра інформаційних комунікацій
Кафедра української мови

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ПІДГОТОВКИ І ЗАХИСТУ
КВАЛІФІКАЦІЙНИХ МАГІСТЕРСЬКИХ РОБІТ**

для студентів

спеціальностей	ВВ88 Філологія (Українська мова та література); Бібліотечна, інформаційна та архівна справа
спеціалізації рівня вищої освіти освітньої програми	В11.01 Українська мова та література другого (магістерського) 2.ВВ88.01.05 Біографістика і текстологія

Київ – 2025

Рецензенти:

кандидат історичних наук, старший науковий співробітник Інституту біографічних досліджень Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського
Наталія Марченко;

кандидат філологічних наук, старший науковий співробітник відділу рукописних фондів та текстології Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, Наталія Лисенко.

Методичні рекомендації розглянуто і затверджено на засіданні кафедри української літератури, компаративістики і грінченкознавства
Протокол № 10 від «17» вересня 2025 р.

Методичні рекомендації розглянуто і затверджено на засіданні кафедри інформаційних комунікацій
Протокол № 1 від «1» вересня 2025 р.

Методичні рекомендації розглянуто і затверджено на засіданні кафедри української мови
Протокол № 10 від «27» серпня 2025 р.

Рекомендовано до оприлюднення рішенням Вченої ради Факультету української філології, культури і мистецтва
Протокол № 9 від «23» вересня 2025 р.

М54 Методичні рекомендації щодо підготовки і захисту кваліфікаційних магістерських робіт (освітня програма «Біографістика і текстологія») / Уклад.: Т. Видайчук, Т. Вірченко, Р. Козлов, І. Стамбол. Київ : Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, 2025. 20 с.

Методичні рекомендації покликані допомогти здобувачам другого рівня вищої освіти за міждисциплінарною освітньо-науковою програмою «Біографістика і текстологія» запланувати, розробити, виконати, оформити і захистити кваліфікаційну магістерську роботу. Окрема увага приділена специфіці міждисциплінарних досліджень та досягненню в їх межах актуальних науково і практично значимих результатів.

Рекомендації адресовані студентам-магістрантам.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1 Планування і виконання магістерської роботи.....	5
1.1 Вибір теми і вироблення концепції.....	5
1.2 Етапи виконання	7
1.3 Застереження про пастки	8
РОЗДІЛ 2 Оформлення магістерської роботи.....	10
2.1 Структура тексту.....	10
2.2 Технічні аспекти.....	12
2.3 Цитування і покликання.....	14
РОЗДІЛ 3 Захист магістерської роботи	15
3.1 Попередній захист і рецензування	15
3.2 Підготовка до захисту.....	16
3.3 Процедура захисту і критерії оцінювання.....	17
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	18
ДОДАТКИ.....	19

ВСТУП

Підготовка і прилюдний захист магістерської роботи увінчує здобуття освіти на міждисциплінарній освітньо-науковій програмі «Біографістика і текстологія». Саме тут отримані знання синтезуються, накладаються на власні професійні інтереси магістранта і конвертуються в значимий науково-практичний результат. Для цього задіюється цілий комплекс умінь і навичок: планування дослідження, критичного аналізу наукових джерел і фактичного матеріалу, вибору методології та її емпіричного застосування, систематизації даних, викладу тексту, аргументації, захисту власних наукових позицій.

Магістерська робота — це кваліфікаційна індивідуальна навчально-наукова самостійна праця магістранта, яка виконується на завершальному етапі навчання, спрямована на самостійну постановку та вирішення конкретних спеціалізованих наукових і практичних завдань і є результатом його власного дослідження. Кінцевою метою її автора є здійснення оригінального внеску в науково-практичній царині біографістики та/або текстології.

РОЗДІЛ 1 ПЛАНУВАННЯ І ВИКОНАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

1.1 Вибір теми і вироблення концепції

Головними відмінностями кваліфікаційної магістерської роботи з біографістики та/або текстології є комплексність, міждисциплінарність і практична цінність.

Комплексність передбачає врахування під час дослідження різних аспектів досліджуваного матеріалу, які в системі дадуть нове цілісне наукове уявлення про нього. А це, своєю чергою, потребує одночасного застосування наукових методів із царини архівної, бібліотечної справи, інформології та філології таким чином, що отримані результати студій належатимуть до обох цих спеціальностей, тобто будуть *міждисциплінарними*. Однак ознака ця не є самоціллю, адже пріоритетом є можливість перетворити отримані наукові результати на продукт, що матиме самостійну *практичну цінність*.

Скажімо, проявлення білих плям у життєписі особистості потребує залучення різних джерел і вивчення їх з погляду походження, достовірності, збереженості, стилістики, семантики, жанристички тощо для того, щоб включити їх у наявні вже життєписи, локальні або глобальні історії.

Текстологічне ж дослідження, наприклад, невідомого рукопису також передбачає визначення авторства (а отже, і місця в життєвому шляху людини), автентичності, збереженості, текстуальних особливостей, едіції, орфографічних і каліграфічних рис тощо, аби увести новий твір чи нові дані про відомий твір у наявну вже систему літературних/історичних знань.

Тому, плануючи майбутнє магістерське дослідження, слід урахувувати, що воно має:

- відповідати сучасному рівню розвитку науки і методології, тобто бути актуальним;
- узагальнювати вже відоме науці для формування вихідних положень і виокремлення ще не дослідженого;
- базуватись на обґрунтованому застосуванні загальнонаукових і спеціальних методів наукового пізнання;
- містити елементи наукової полеміки;
- передбачати отримання в результаті принципово нового знання, що забезпечить його наукову новизну;
- вагомо і переконливо доводити слушність пропонованих отриманих результатів.

Безумовно, тема майбутньої кваліфікаційної роботи має відповідати науковим інтересам і особистим зацікавленням магістранта. Але тільки цього не достатньо, і ще до вибору теми слід провести певні попередні дослідження:

- оглянути вже зроблене щодо а) майбутнього об'єкта ваших студій (постаті, тексту, твору, архівної колекції тощо) і б) передбачуваних до

застосування методологій (наприклад, епістолярної реконструкції, стилістичного аналізу чи феміністичної критики);

- виявити «білу пляму» і оцінити її обсяг: чи досить і чи не забагато його для рівня магістерської роботи;

- спрогнозувати, якими можуть бути в такому разі отримані результати й висновки, їхню практичну цінність.

Зазвичай цим шляхом доводиться проходити декілька разів, обов'язково консультуючись з майбутнім науковим керівником та іншими фахівцями. Наразі важливо бути критичним до себе і бути готовим до конструктивного діалогу.

На цьому етапі поступово визріває концепція дослідження, або, іншими словами, його дизайн. Варто спробувати схематично відобразити:

- які праці потрібно опрацювати, яку інформацію з них узяти;
- які і де вихідні дані потрібно отримати і в який спосіб;
- якими методами їх опрацювати, чи є в цих методів варіації, які потребують особливого обґрунтування;

- з якими відомими даними треба зіставити отримані результати, щоб оцінити їхню адекватність і новизну.

Окресливши рамку майбутнього дослідження, потрібно обрати вдаль формулювання теми. Уникаючи дуже неконкретних початків на зразок «Дослідження питання...», «Деякі питання...», «Матеріали до вивчення...», «До питання...», буквально в 5–8 словах потрібно постаратися чітко відбити і об'єкт, і предмет дослідження, і його концепцію. Варто дати прочитати майбутню тему колегам і викладачам, спитати, якими є їхні очікування від змісту такої роботи та перевірити, наскільки вони збігаються із запланованим викладом.

На основі сформульованої теми і виробленої концепції складається план викладу магістерської роботи. Наразі увагу слід приділити не обов'язковим елементам (вступу, висновкам, списку використаних джерел – детальніше у 2.1), а рубрикації основного тексту, назвам розділів і підрозділів. Основні вимоги:

- логічність (положення, отримані в попередніх розділах і підрозділах, стають підґрунтям для наступних);

- неповторюваність (у кожному підрозділі опрацьовується або новий матеріал, або він же, але з нового аспекту);

- лаконічність (назви розділів і підрозділів короткі, але інформативні);

- пропорційність (матеріал розподілений між розділами і підрозділами таким чином, щоб між ними можна було гармонійно розподілити обсяг тексту магістерської роботи).

На основі виробленої концепції доречним буде деталізувати план магістерської роботи: тезово в кількох логічних послідовних реченнях спробувати описати зміст кожного підрозділу. Таким чином підготовлений план буде легше обговорити з науковим керівником, перевірити на відповідність поданим вище вимогам і в майбутньому реалізувати.

Зазвичай **розділ 1** відображає теоретико-методологічний каркас дослідження. Його обов'язковою частиною є аналітичний огляд ступеня розробки проблеми і наявних праць з неї. Висвітлюючи зроблене попередниками, потрібно вийти на невирішені аспекти і окреслити межі свого дослідження. Тут же обґрунтовується вибір наукових методів, які потрібно використати для досягнення результатів; описуються суть і варіації цих методів з покликаннями на наявні наукові праці.

Розділи 2, 3 та інші, передбачені планом, розкривають хід власного дослідження, послідовно ведуть читача до отриманих вами результатів, показують, які логічні кроки зробив автор на цьому шляху.

Важливо усвідомлювати, що перебіг власне дослідження і план викладу магістерської роботи не обов'язково є тотожними. Проте гарний продуманий план забезпечить належне обґрунтування висновків і є запорукою того, що в ході дослідження не будуть випущені важливі кроки та аспекти.

1.2 Етапи виконання

Кожен з етапів має окремий фокус уваги й окремі науково-дослідницькі та навчальні завдання, сумлінність виконання яких прямо чи опосередковано впливає на загальну якість роботи і підсумкову оцінку. Безумовно, етапи та завдання послідовно пов'язані.

Підготовчий етап передбачає:

- вибір теми кваліфікаційної роботи;
- попередній огляд напрацювань з теми;
- визначення об'єкта, предмета, мети, завдань роботи;
- формування концепції (дизайну) дослідження;
- уточнення формулювання теми роботи;
- складання плану викладу магістерської роботи;
- укладання базової (обов'язкової) бібліографії до теми.

Основний етап передбачає:

- опрацювання базових джерел з теми;
- формування і виклад теоретико-методологічного каркасу дослідження (написання вступу і розділу 1);
- здійснення вибірки фактичного матеріалу аналіз її повноти;
- інтерпретацію фактичного матеріалу, уточнення прогнозованих висновків;
- коригування плану викладу розділів 2, 3 і подальших (за потреби);
- виклад інтерпретації результатів дослідження (написання розділів 2, 3..., висновків);
- апробацію результатів дослідження у вигляді доповіді на конференції та опублікованої статті;

- коригування тексту роботи відповідно до зауважень і рекомендацій наукового керівника;
- остаточне редагування тексту роботи і списку використаних джерел;
- перевірку на наявність текстових збігів згідно з прийнятим порядком;
- оформлення роботи і пакету супровідних документів відповідно до вимог.

Етап захисту передбачає:

- підготовку промови і презентації для попереднього захисту;
- попередній захист кваліфікаційної роботи на засіданні випускових кафедр;
- коригування промови і презентації до фінального захисту;
- підготовку до можливих питань під час захисту кваліфікаційної роботи;
- власне публічний захист кваліфікаційної магістерської роботи (підсумкова атестація).

1.3 Застереження про пастки

Під час виконання кваліфікаційної магістерської роботи на її автора/акторку чекають ті ж самі пастки, що й на кожного, хто береться за дослідження з гуманітаристики. Здебільшого їхньою ключовою причиною є складність відділення змісту від тексту, яким цей текст виражений, адже наразі людська мова виступає і засобом збереження первинної інформації (а отже, об'єктом вивчення), і засобом вираження нової інформації (результатів дослідження).

Текстові збіги і плагіат

Причина: Під час роботи з попередніми напрацюваннями (науковою, науково-популярною літературою) відбувається запозичення фрагмента тексту (фрази / тези / факту / думки / логічного звороту тощо), який належить іншому авторові, через недостатньо сумлінне усвідомлення, кому саме він належить.

Результат: У тексті роботи з'являються не позначені лапками і не супроводжені правильними покликаннями текстові фрагменти, що збігаються з іншими джерелами, які належать іншим авторам. Це є проявом плагіату (крадіжки), розцінюється як порушення принципів академічної доброчесності та відповідно карається. Те саме стосується і запозичених думок, навіть якщо вони мають інше текстуальне вираження.

Правила: Ще на етапі роботи з науковими джерелами слід сумлінно нотувати, звідки яка саме інформація взята (автор, назва, рік видання, сторінка). Та саме стосується й т.зв. джерел «загальновідомої інформації» (як-от, Вікіпедія) – узяті з них відомості слід супроводжувати відповідними покликаннями, звертаючи увагу на надійність цих джерел.

Джерела і їхня надійність

Причина: Сліпа довіра до кожної оприлюдненої інформації обов'язково спричинить помилки вже на етапі формування засновків для подальших

досліджень, зробить результати дослідження непридатними та свідчитиме про професійну невправність автора такого дослідження.

Результат: Якщо висновки з проведеного дослідження ґрунтуватимуться на інформації з ненадійних джерел, це повністю знецінить всі докладені зусилля автора.

Правила: Слід учитися критично оцінювати джерела наукової інформації та фактичних даних за формальними (наявність і репутація автора, видавництва, жанр праці, її аудиторія тощо) і змістовими (наявність покликань, критичного аналізу, логіки доведення) показниками. Ретельний відбір джерел а) спростить їх порівняння й аналіз і б) дасть більш переконливі засновки для подальших досліджень і висновків.

Дослідження і текст роботи

Причина: Складність розмежування власне дослідження і розповіді про нього, тобто тексту роботи.

Результат: Фокусування на тому, що «треба написати магістерську роботу», і нехтування власне дослідженням, яке має цьому передувати, приводить до того, що робота стає самоціллю і втрачає у науковості.

Правила: Хід дослідження і хід викладу результатів дослідження – не завжди одне і те саме. Особливо в біографістиці та/або текстології, де потрібна інформація віднаходиться часто нелінійно, непослідовно, де доводиться перевіряти й відкидати декілька версій, доки не буде знайдений оптимальний доказовий результат. Потрібно чітко усвідомлювати на кожному етапі, яка інформація і для чого шукається та як це буде описане в тексті роботи.

Новизна і обсяг роботи

Причина: Відсутність досвіду прогнозування новизни очікуваних результатів дослідження, обсягу пошукових дій, потрібних для їх досягнення, і обсягу тексту, необхідного для опису отриманих результатів.

Результат: Або ж справді нові результати магістерської роботи несумірні з її рівнем (наприклад, надто малі, незначущі); або обсяг потрібних дій такий великий, що їх нереалістично виконати за відведений час (тому результати будуть недоказові або фрагментарні); або ж обсяг тексту для опису результатів дослідження не відповідає очікуваному для такого типу робіт (малі отримані результати → малий обсяг розповіді про них; надміру масштабні цілі → надто великий текст, який неможливо якісно написати за відведений час).

Правила: Ретельне продумування концепції (дизайну) дослідження та плану викладу роботи вбереже від труднощів з реалізацією.

Звісно, як і в кожній царині, існує ще безліч пасток, які пов'язані з часом, розподілом зусиль, самодисципліною виконавця тощо. Детальніше про них краще поговорити з науковим керівником та із самим/самою собою.

РОЗДІЛ 2

ОФОРМЛЕННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

2.1 Структура тексту

Вдале структурування тексту роботи є запорукою ясності викладу, адже рубрикація є свого роду вказівками читачеві на ті логічні кроки, які він має зробити разом з автором, щоб зрозуміти, як формуються результати дослідження.

Складовими елементами кваліфікаційної роботи є:

- титульний аркуш (див. додаток А);
- зміст (див. додаток Б);
- перелік умовних позначень (за потреби);
- вступ (рубрикований);
- розділи, поділені на підрозділи, з висновками до них;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки (за потреби).

Вступ обґрунтовує і розкриває науковий апарат і сутність вирішеної в роботі наукової проблеми, її значущість і здійснену апробацію отриманих результатів. Рекомендований обсяг вступу – до 5 сторінок. Основні рубрики вступу:

Актуальність теми – коротка, на кілька абзаців характеристика стану розробки наукової проблеми, у межах якої лежить тема магістерського дослідження. Демонстрація того, чому ця тема потребує вирішення саме зараз, відповідно до поточного стану розвитку науки і культури.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами вказується, якщо тема магістерської роботи реалізується в межах більш масштабного наукового проєкту: кафедрального, факультетського тощо.

Мета роботи – коротке формулювання очікуваного кінцевого результату, на досягнення якого спрямовується логіка дослідження. Мета має включати в себе вказівку на **об'єкт** (процес або явище, яке вивчається) і **предмет** (конкретний аспект об'єкта, який безпосередньо досліджується і визначає застосовані методи) **дослідження**.

Якщо таке формулювання мети виявиться громіздким, варто його спростити і подати опис **об'єкта** і **предмета дослідження** окремими рубриками. Загалом передбачається, що існування об'єкта не залежить від зусиль дослідника, докладених до нього. Натомість предмет в об'єкті вичленовується завдяки дослідницькому підходу.

За потреби наводиться опис **матеріалу дослідження** – архівних колекцій, фондів, літературних творів тощо, які не є безпосереднім об'єктом вивчення, проте дають необхідний для дослідження фактичний матеріал.

Завдання дослідження – це більш конкретні кроки наукового пошуку, які в системі дають можливість досягти визначену мету роботи. Їх варто формулювати детальніше в послідовності, що відображатиме логіку викладу роботи, її план.

Формулювання мети і завдань варто починати з більш конкретних дієслів (*встановити, обґрунтувати, розробити, з'ясувати, проаналізувати, розкрити, розробити, довести, визначити* тощо), уникаючи загальників на зразок *дослідити, вивчити*.

Методи і теоретико-методологічні засади дослідження – рубрика, у якій наводиться і обґрунтовується система спеціальних методів, які застосовані в дослідженні для досягнення мети. Методи мають відповідати об'єкту, предмету і матеріалу та в системі спрямовуватися на мету роботи. Щодо кожного методу слід указати, до якого матеріалу він буде застосований і на вирішення якого завдання спрямований.

У гуманітаристиці методи часто мають варіативне тлумачення, змінюються відповідно до світоглядних засад дослідника, який їх застосовує. Тому важливо в цій рубриці коротко наводити ті тлумачення та/або джерела тлумачень ключових понять (наприклад, імена і праці дослідників, які їх уводили або інтерпретували), з якими вони використовуються в роботі. У такий спосіб буде зрозуміло, які науково-світоглядні засади автора лежать в основі проведеного магістерського дослідження.

Новизна отриманих результатів формулюється кількома тезами, які розпочинаються словами на зразок *уточнено, уперше запропоновано, уперше доведено, подальшого розвитку надано* тощо або в інший спосіб, який дає можливість зрозуміти, що конкретно нового внесено в науку цією роботою.

Практичне значення одержаних результатів подається або як уже здійснене їх застосування для отримання практичного продукту (як-от словникової статті або популярного видання), або як потенційне, перспективне, з відповідними рекомендаціями.

Апробація результатів дослідження є обов'язковою для кваліфікаційних магістерських робіт здійснюється у вигляді доповідей на наукових заходах (конференціях, круглих столах, семінарах, читаннях тощо) і публікацій (статей, тез, популяризаційних матеріалів). У цій рубриці наводяться всі реалізовані в межах роботи форми апробації із зазначенням назви, дати і місця проведення заходу та/або бібліографічного опису публікації.

Розділи структурують виклад праці та, своєю чергою, поділяються на підрозділи і (за потреби) пункти. Їхнє членування визначається загальною логікою викладу праці (див. 1.1).

Кожен розділ завершується короткими (0,5–1,0 сторінки) висновками до розділу, у яких підсумовується його результати і відображається перехід до наступного розділу. За потреби на початку розділу, до першого підрозділу в ньому, може наводитися короткий (0,5–1,0 сторінки) узагальнюваний текст, який спростить розуміння вирішених у розділі завдань і його рубрикацію.

Висновки містять узагальнення отриманих результатів з усієї роботи, відповідно до логіки її викладу. Їх доречно структурувати і подавати як виконання поставлених у вступі завдань. Цілком доречною буде нумерація висновків, яка підкреслить їхню структурованість.

До **списку використаних джерел** включаються тільки ті джерела (літературні, архівні, рукописні, аудіовізуальні тощо), інформація з яких використана в роботі та на які є покликання в основному тексті. Обсяг списку суттєво залежить від теми і специфіки дослідження, але загалом не рекомендується використовувати менше 50 одиниць джерел.

У **додатки** варто виносити значні за обсягом тексти, ілюстрації, інші матеріали, наведення яких в основному тексті роботи може порушити цілісність сприймання його читачем. Відповідно покликання на додатки в основному тексті роботи є обов'язковим.

В останні додатки виносяться документальні підтвердження апробації результатів магістерського дослідження: копії статей, сертифікатів про участь у наукових заходах тощо.

2.2 Технічні аспекти

Обсяг основного тексту (без списку використаних джерел і додатків) магістерської роботи має становити **не менше 70 сторінок** (3,0 авт. арк.).

Кваліфікаційна магістерська робота подається до захисту в друкованому вигляді та оформлюється комп'ютерним набором з такими параметрами:

- *формат паперу* – А4 (297×210 мм), односторонній друк;
- *береги: верхній і нижній* – 20 мм, *лівий* – 30 мм, *правий* – 15 мм.

– *гарнітура* – Times New Roman (допускається використання інших гарнітур для відображення спеціальних символів, виокремлення прикладів, комп'ютерного коду тощо);

- *розмір шрифту* – 14 пт;
- *міжрядковий інтервал* – 1,5 ln;

для основного тексту:

- *вирівнювання* – за шириною;
- *абзацний відступ* – 1,25 см;
- *інтервал до і після абзаців* – 0 см.

За потреби допускається розміщувати таблиці та ілюстрації на аркушах формату А3 (420×297 мм).

Усі сторінки роботи, крім титульної, мають містити номер сторінки (угорі праворуч, у межах верхнього берега).

Титульний аркуш оформлюється, як у додатку А (с. 19), включається в загальну нумерацію сторінок роботи, але номера сторінки не містить.

Зміст відображає всі елементи структури роботи, крім нумерованих рубрик вступу і основного тексту (якщо такі є), а також номери сторінок, на яких вони починаються (див. додаток Б).

Перелік умовних позначень наводиться, якщо в роботі використано специфічні або маловідомі скорочення, символи, інші позначення. Часто це допомагає зробити текст роботи більш компактним. Проте слід уникати невиправданих скорочень, які ускладнюють сприймання тексту.

Умовні позначення подаються в переліку за абеткою (спершу кириличні, потім латинські, потім цифрові та інші) – з розшифруванням і за потреби коротким поясненням кожного. За потреби умовні позначення можна групувати за смыслом.

Структурні частини ЗМІСТ, ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, ВСТУП, РОЗДІЛ, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ДОДАТКИ подаються кожна з нової сторінки, а їхні назви друкуються великими літерами жирним шрифтом з вирівнюванням по центру без абзацного відступу. Між назвою структурної частини і основним текстом додається 1 порожній рядок.

Назви підрозділів і висновків до розділів друкуються рядковими літерами з першої великої жирним шрифтом з абзацним відступом. Між основним текстом і назвою підрозділу (висновку до розділу) додається по 1 порожньому рядку згори і знизу.

Назви пунктів друкуються рядковими літерами з першої великої жирним шрифтом з абзацним відступом без додаткових порожніх рядків між ними і основним текстом.

До назв розділів, підрозділів, пунктів додаються їхні послідовні номери з використанням арабської нумерації першого (**РОЗДІЛ 1**), другого (**1.1**), третього (**1.1.1**) порядків відповідно. Номер підрозділу включає номер розділу і через крапку його власний порядковий номер. Номер пункту включає номер розділу, через крапку номер підрозділу і через крапку його власний порядковий номер. Між номером і назвою структурної частини крапка не ставиться (див. додаток Б).

Таблиці та **ілюстрації**, наведені в основному тексті та/або додатках, супроводжуються відповідним написом, номером і назвою, наприклад:

Таблиця 2.1 Назва таблиці

(розміщується перед таблицею з відступом від попереднього тексту і абзацним відступом)

Рис. 2.1 Назва ілюстрації

(розміщується після ілюстрації з відступом від наступного тексту і абзацним відступом)

Номер таблиці та/або ілюстрації включає номер розділу (додатку) і через крапку її власний порядковий номер у межах розділу (додатку).

Позиції *списку використаних джерел* оформлюються за ДСТУ 8302:2015 (див. сайт Бібліотеки Університету) і розміщуються в алфавітному порядку (спершу кириличні, потім латинкою).

Кожен *додаток* розпочинається з нової сторінки і супроводжується заголовком. При цьому слова «Додаток А» розміщуються з вирівнюванням по правому краю, а власне назва додатку – в наступному рядку великими літерами з вирівнюванням по центру без абзацного відступу.

Для послідовного позначення додатків використовуються великі літери української абетки за винятком Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь.

2.3 Цитування і покликання

У тексті магістерської роботи всі запозичені думки, тези, фрагменти оригінального тексту або перефразовані мають бути належно атрибутовані (тобто супроводжені вказівками на те, хто є їхнім автором і де саме можна побачити оригінал). Для цього:

- у реченні, де є запозичення, вказується прізвище автора оригінального тексту і, за потреби, назва праці;
- точний запозичений фрагмент тексту (цитата) береться в лапки;
- після цитати або після речення із запозиченою думкою, тезою, перефразуванням ставиться у прямокутних дужках покликання на номер позиції в списку використаних джерел і номер сторінки (сторінок) з цього джерела, де міститься запозичений оригінальний фрагмент; для архівних джерел вказується номер аркушу, для аудіовізуальних – часова позначка.

Приклади:

У «*Назва праці*» *Ім'я Прізвище* зазначає, що «*цитата*» [14, с. 67–68].

У листі до *Ім'я Адресантки* від 20.12.1916 *Ім'я Адресанта* вітає її з прийдешнім Різдвом [17, арк. 4 зв.].

В інтерв'ю, записаному напередодні цих подій, *Ім'я Прізвище* висловила припущення, що... [24, 00:14:35–00:15:22].

Якщо цитату потрібно скоротити, що випущений фрагмент позначається ламаними дужками і крапками <...> Якщо в скороченому фрагменті був розділовий знак, він переноситься перед ламаними дужками.

Покликання на наведені в тексті роботи таблиці та ілюстрації, додатки, інші структурні частини оформлюють або в граматиці речення, або в дужках:

Приклади:

Інформація про кількість реалізованих видань наведена в табл. 2.3.

Виявлені трансформації тексту узагальнені на схемі (рис. 3.1).

Досить зіставити почерки (див. додатки В і Г), щоб висновувати...

Детальніше про це ітиметься в підрозділі 2.2.

РОЗДІЛ 3

ЗАХИСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Захист кваліфікаційної роботи має виявити спеціальні знання і навички її автора, його/її готовність до фахової дискусії, уміння чітко і зрозуміло висловлюватися, презентувати результати дослідження, відстоювати власні наукові погляди, аргументувати свою позицію.

3.1 Попередній захист і рецензування

Процедура попереднього захисту є формою проміжного контролю за станом виконання кваліфікаційної роботи і відбувається на спільному засіданні кафедр інформаційних комунікацій, української літератури, компаративістики і грінченкознавства, української мови.

Дата і час проведення попереднього захисту оголошується додатково, зазвичай за місяць до атестації (захисту). Участь у попередньому захисті мають взяти всі здобувачі незалежно від схвалення науковим керівником ступеня готовності тексту кваліфікаційної роботи.

На попередньому захисті магістрант:

- представляє результати власного дослідження у формі заздалегідь підготовленої доповіді з демонструванням презентації тривалістю до 10 хвилин;
- повідомляє про стан готовності тексту роботи;
- відповідає на питання учасників засідання.

Якщо засідання приймає рішення про неготовність роботи до захисту, призначається повторний попередній захист протягом наступних 10–14 днів.

За результатами попереднього захисту на спільному засіданні кафедри приймають рішення про рекомендацію або не рекомендацію роботи до публічного захисту перед екзаменаційною комісією.

На завершеному кваліфікаційну магістерську роботу науковий керівник дає висновок у вигляді розгорнутого аналізу результатів дослідження та оцінки роботи здобувача. Підпис наукового керівника на відгуку завіряється деканатом Факультету української філології, культури і мистецтва.

Завершена кваліфікаційна магістерська робота підлягає рецензуванню фахівцем, що має відповідну кваліфікацію за профілем дослідження і представляє інший заклад вищої освіти, науково-дослідну установу тощо.

У рецензії обов'язково дається оцінка:

- актуальності теми, повноті й ґрунтовності викладу;
- науковому рівню проведеного дослідження;
- відповідності отриманих результатів меті та завданням роботи;
- аргументованості висновків і пропозицій, можливості їх практичного застосування;
- стилю викладу, грамотності, технічному оформленню роботи.

Рецензент зазначає і позитивні, і негативні сторони роботи; указуючи на помилки та недоліки, висловлює власну позицію з цих питань.

3.2 Підготовка до захисту

Після передзахисту завершується оформлення магістерської роботи з урахуванням змістових зауважень, висловлених на попередньому захисті.

Обов'язковою є автоматизована перевірка роботи на наявність текстових збігів, про що видається відповідна довідка, яка долучається до захисту.

Основний же фокус уваги варто спрямувати на підготовку до власне захисту, що передбачає складання доповіді, презентації та рамкових відповідей на можливі питання у ході дискусії.

Рекомендована тривалість доповіді – до 10 хвилин, отже, її текст не потрібно робити більшим за 10 тис. знаків з пробілами (5 сторінок тексту, оформленого, як і сама магістерська робота).

Структура і зміст **доповіді** мають відображати хід наукової думки магістранта і всі отримані під час роботи наукові та практичні результати. Для цього є сенс будувати її передусім як розповідь про проведену роботу і сфокусуватися на:

- актуальності роботи і представленні наукової проблеми;
- обґрунтованому виборі методів дослідження;
- зв'язку між завданнями, розділами і підрозділами, отриманими результатами (висновками) і їхньою новизною.

Натомість інші обов'язкові параметри роботи (як-от мета, об'єкт, предмет, матеріал, апробація тощо) можуть бути представлені на слайдах презентації.

Готуючи текст доповіді, розкрийте всі скорочення, ініціали, числівники, позначте фонетичні й логічні наголоси в складних місцях, зміну слайдів.

Готуючи **презентацію** до доповіді, слід пам'ятати, що вона є допоміжним візуальним інструментом, покликаним задіяти інші канали комунікації з аудиторією. Тому не варто на слайди виносити точно ту саму інформацію, що звучатиме з ваших вуст. Великі за обсягом тексти вимушено подані дрібним шрифтом цілковито недоречні в презентації. Натомість її поле – для ілюстрацій, схем, унаочнення зв'язків, які складно передати аудіально.

Варто співвіднести демонстрацію конкретних слайдів з текстом доповіді й звернути увагу на те, скільки часу матиме аудиторія на сприймання кожного з них. Якщо виявиться, що окремі слайди перемикатимуться надто швидко (бо на них відведено мало тексту) або надто довго не мінятимуться, скоригуйте цей розподіл, об'єднавши їх або розділивши.

Критичне оцінювання власної роботи передбачає пропрацювання **питань**, які можуть виникнути в членів екзаменаційної комісії та аудиторії під час публічного захисту, підготовку **рамкових відповідей** на них. Варто перечитати власний текст і спробувати спрогнозувати щонайменше 3 дискусійні питання до кожного підрозділу. Далі у відповідях на них потрібно зберігати толерантність до інших наукових поглядів і водночас підкреслювати новизну та обґрунтованість власних. Наразі доречним буде прийом зворотної аргументації, який зазвичай не використовується в тексті кваліфікаційної роботи, але цілком прийнятний в усній дискусії.

3.3 Процедура захисту і критерії оцінювання

Захист кваліфікаційної магістерської роботи відбувається відповідно до нормативних документів Університету на відкритому засіданні екзаменаційної комісії (ЕК), що проходить в очному або дистанційному режимі (форматі відеоконференції).

Процедура захисту включає:

- доповідь магістранта;
- запитання і відповіді на них;
- оголошення рецензії або виступ рецензента;
- відповіді на зауваження рецензента і запитання членів ЕК;
- завершальне слово здобувача;
- рішення ЕК щодо оцінки роботи і його оголошення.

Уся процедура захисту включно з питаннями фіксується в протоколі. Результати захисту оголошуються в той же день після оформлення протоколів.

Критерії оцінки магістерської роботи стосуються *рівня її виконання:*

- актуальність, новизна теми, перспективність дослідження;
- обґрунтованість використання методів;
- повнота опрацювання джерел з теми;
- глибина аналізу та інтерпретації матеріалу;
- практичне значення отриманих результатів;
- логіка викладу тексту;
- якість оформлення роботи;

рівня апробації:

- наявність апробації (участь у конференціях, наявність опублікованих тез і статей);

рівня її захисту:

- якість підготовленої доповіді і презентації;
- глибина і коректність відповідей на запитання;
- уміння вести дискусію.

Критерії оцінювання рівня виконання магістерських робіт

Рекомендована оцінка за 100 бальною шкалою	Рекомендована оцінка за шкалою ECTS	Рекомендована оцінка за національною шкалою	Вимоги до оцінювання
90–100	A	Відмінно	<u>Вимоги до рівня виконання:</u> робота виконана на високому науковому рівні, ґрунтовно, відповідно до поставленої мети та завдань; відзначається науковою новизною; здобувач виявив добру обізнаність з необхідною науковою літературою;

			вправне володіння методологією; уміння робити самостійні узагальнення і чітко формулювати їх у висновках до розділу та роботи загалом. <u>Вимоги до апробації:</u> основні положення роботи апробовані у вигляді <i>статей і доповідей</i> на наукових семінарах, конференціях (<i>міжвузівських, Всеукраїнських, Міжнародних</i>) тощо. <u>Вимоги до рівня захисту:</u> Доповідь структурована, відображає логіку наукового дослідження; містить презентацію всіх положень, які виносяться на захист. Презентація належним чином візуалізована. Здобувач надав цілісні відповіді на всі поставлені питання; продемонстрував уміння вести дискусію, усі висловлювання були чіткими, лаконічними; під час виступу теоретичні висловлювання супроводжувалися результатами аналітичної роботи з фактами.
82–89	В	Дуже добре	<u>Вимоги до рівня виконання:</u> робота виконана на достатньому науковому рівні, відповідно до поставленої мети і завдань, логіка викладу загалом витримана. Здобувач виявив обізнаність з науковою літературою і спроможність простежити вивчення питання у науковій традиції; продемонстрував уміння користуватися науковими методами дослідження; робити самостійні узагальнення. <u>Вимоги до апробації:</u> Основні положення роботи апробовані у вигляді <i>статей і доповідей</i> на наукових семінарах, конференціях (<i>Всеукраїнських, факультетських</i>) тощо. <u>Вимоги до рівня захисту:</u> Доповідь структурована (окремі положення не представлені), відображає логіку наукового дослідження; містить презентацію всіх положень, які виносяться на захист. Презентація

			належним чином візуалізована. Здобувач надав цілісні відповіді на поставлені питання; продемонстрував уміння вести дискусію, більшість висловлювань були чіткими, лаконічними.
75–81	C	Добре	<u>Вимоги до рівня виконання:</u> робота виконана з незначними відхиленнями від визначених мети і завдань, логіка викладу загалом витримана. Здобувач в основному виявив обізнаність з науковою літературою, спроможність простежити вивчення проблеми, вміння користуватися основними методами дослідження. Однак у роботі відчуються труднощі у здійсненні наукового аналізу фактичного матеріалу, в теоретичному узагальненні і формулюванні висновків до розділу та загалом до роботи, простежуються недостатня переконливість і неточність у використанні поняттєвого апарату, які в цілому не впливають на правильність висновків. <u>Вимоги до апробації:</u> Основні положення роботи апробовані у вигляді <i>статей і доповідей</i> на наукових семінарах, конференціях (факультетських) тощо. <u>Вимоги до рівня захисту:</u> Доповідь структурована (окремі положення не представлені), але не дає цілісного уявлення про дизайн дослідження. Презентація частково візуалізована. Здобувач надав цілісні відповіді на більшість питань; продемонстрував уміння вести дискусію, більшість висловлювань були чіткими, але з мовленнєвими огріхами.
67–74	D	Задовільно	<u>Вимоги до рівня виконання:</u> робота виконана з відхиленням від визначених мети і завдань (деякі з них залишилися невиконані). Студент виявив певну обізнаність з основною науковою

			літературою, але поверхово описує динаміку становлення проблеми. При намаганні здійснити науковий опис досліджуваного матеріалу більшість теоретичних положень підтверджується одиничними прикладами. Здобувач обмежено володіє термінологічним апаратом. У формулюванні висновків він робить елементарні узагальнення. <u>Вимоги до апробації:</u> Основні положення роботи апробовані у вигляді <i>статей або доповідей</i> на наукових семінарах, конференціях тощо. <u>Вимоги до рівня захисту:</u> Доповідь позбавлена структури, не дає цілісного уявлення про структуру дослідження. Презентація дублює текст виступу. Здобувач надав відповіді на більшість питань, але використання термінології позбавлене точності; більшість висловлювань засвідчує труднощі з аналізом фактичного матеріалу.
60–66	Е	Достатньо	<u>Вимоги до рівня виконання:</u> робота виконана зі значними відхиленнями від визначених мети і завдань (значна їх кількість залишилася невиконаною). Здобувач виявив певну обізнаність з науковою літературою, примітивно простежує динаміку становлення проблеми. При намаганні здійснити науковий опис досліджуваного матеріалу більшість теоретичних положень не підкріплюються прикладами, простежується низький рівень усвідомлення теорії, трапляються помилки під час пояснення базових понять. Робота носить компілятивний характер. Висновки формуються примітивно, у них не відображені поставлені завдання. <u>Вимоги до апробації:</u> Основні положення роботи апробовані у вигляді <i>тез або доповідей</i> на наукових семінарах, конференціях тощо.

			<u>Вимоги до рівня захисту:</u> Доповідь позбавлена структури, не дає цілісного уявлення про логіку дослідження. Презентація відсутня. Здобувач надав відповіді на поодинокі питання; більшість висловлювань засвідчили труднощі з аналізом фактичного матеріалу.
35–59	FX	Незадовільно (з можливістю повторного захисту)	<u>Вимоги до рівня виконання:</u> робота виконана не в повному обсязі та зі значними відхиленнями від визначеної мети і завдань, мають місце суттєві помилки і неточності, які потребують суттєвого доопрацювання. У дослідженні не розкрито основних положень, виявлено невміння розкривати основний зміст завдань, відсутнє розуміння основних понять проблеми, наявне невміння володіти термінологічним апаратом, обмежене володіння нормами наукового стилю. Така робота потребує значного доопрацювання і повторного захисту. Студент не з'явився на консультації за затвердженим графіком. <u>Вимоги до апробації:</u> Основні положення роботи апробовані у вигляді <i>тез або доповідей</i> на наукових семінарах, конференціях тощо. <u>Вимоги до рівня захисту:</u> під час захисту здобувач не представив основні положення дослідження, які мали б бути винесені на захист; не зміг дати відповіді на поставлені питання членами ЕГ та рецензентами; презентація відсутня.
1–34	F	Незадовільно (з недопуском до захисту)	<u>Вимоги до рівня виконання:</u> робота виконана не в повному обсязі та зі значними відхиленнями від визначеної мети і завдань, мають місце суттєві помилки і неточності, які потребують суттєвих змін магістерської роботи. У дослідженні не розкрито основних положень, виявлено невміння розкривати основний зміст завдань, відсутнє розуміння основних понять проблеми,

			наявне невміння володіти термінологічним апаратом, обмежене володіння нормами сучасної української літературної мови. Здобувачем не витримані ні якісні, ні кількісні вимоги до випускної кваліфікаційної роботи. Така робота потребує значного доопрацювання і повторного захисту. Здобувач не з'являвся на консультації за затвердженим графіком. <u>Вимоги до апробації:</u> Апробація відсутня.
--	--	--	---

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Диплом: дорогою Морфея, або Як написати дипломну роботу уві сні.
Дніпро : Ліра, 2020. 99 с. [URL](#)

ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне
посилання. Загальні положення та правила складання / Нац. стандарт
України. Вид. офіц. Київ, 2016. 17 с. [URL](#)

Еко Умберто. Як написати дипломну роботу. Гуманітарні науки.
Тернопіль : Мандрівець, 2007. 224 с. [URL](#)

Складання бібліографічних посилань за Національним стандартом
України ДСТУ 8302:2015 (загальні правила) : метод. рекомендації / уклад.
О. Г. Пустова ; за ред. О. О. Цокало, Д. В. Ткаченко. Миколаїв, 2018. 56 с.
[URL](#)

ДОДАТКИ

Додаток А

Зразок оформлення титульного аркуша магістерської роботи

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ, КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВА
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ,
КОМПАРАТИВІСТИКИ І ГРІНЧЕНКОЗНАВСТВА

ПОДРУЖЖЯ ГРІНЧЕНКІВ У ЧЕРНІГОВІ:
ГРОМАДСЬКЕ ТА ІНТИМНЕ ЖИТТЯ

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

Петренко Олесі Миколаївни

*спеціальностей ВВ88 Філологія (Українська мова та література);
Бібліотечна, інформаційна та архівна справа
освітньої програми 2.ВВ88.01.05 Біографістика і текстологія*

Допущено до захисту:
завідувач кафедри української
літератури, компаративістики
і грінченкознавства
_____ О. Бровко
Протокол засідання кафедр
«__» _____ 2025 р.

Науковий керівник:
доктор філологічних наук,
професор кафедри
української літератури,
компаративістики
і грінченкознавства
Козлов Роман Анатолійович

Київ – 2025

Зразок оформлення змісту магістерської роботи

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1 Загальна характеристика чернігівського періоду в житті й творчості подружжя Грінченків	10
1.1 Історіографія питання	10
1.2 Земство і земці в культурному та економічному житті України кінця XIX ст.	14
1.3 Персональне оточення Грінченків у Чернігові	21
Висновки до розділу 1	29
РОЗДІЛ 2 Молода сім'я Грінченків у Чернігові	30
2.1 Економіка життя сім'ї чиновника	30
2.2 Виховання Насті Грінченко	36
2.3 Любов, індивідуальна і спільна творчість Бориса і Марії Грінченків.....	42
Висновки до розділу 2	50
РОЗДІЛ 3 Чернігівська громада і її проєкти	52
3.1 Видавничі здобутки подружжя Грінченків у 1890-х роках	52
3.2 Питання просвіти: шкільна і музейна справа під опікою Грінченків.....	60
3.3 Аматорський театр Чернігівських земців.....	66
Висновки до розділу 3	71
ВИСНОВКИ.....	72
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	77
ДОДАТКИ.....	82